

Svensk Dagligvaruhandels Partienkät 2026

Analys av riksdagspartiernas svar i dagligvaruhandels prioriterade frågor om hälsa, beredskap, konkurrenskraft och klimat.

Innehåll

1. Inledning	3
2. Sammanfattning	4
3. Hälsa	7
4. Beredskap	8
5. Konkurrenskraft	9
6. Klimat och miljö	11
7. Svensk Dagligvaruhandels avslutande kommentar	12

1. Inledning

Hur påverkas din matkasse av politiken efter valet 2026? Efter flera år präglade av inflation, stigande kostnader och geopolitisk oro har livsmedelskedjans förutsättningar och roll i samhället blivit en tydligare del av den politiska debatten.

Livsmedelspolitiken handlar i dag om betydligt mer än jordbruk och handel. Frågor om försörjning, energi, hälsa, jobb, och företagens villkor vävs allt tydligare samman. Det finns en växande diskussion om hur Sverige ska kombinera investeringar i ökad beredskap och klimatomställning med konkurrenskraftiga och lönsamma företag.

Samtidigt är det ofta svårt att få en samlad bild av var partierna står i olika frågor. Partiernas ställningstaganden presenteras ofta under separata politikområden och livsmedelsfrågorna diskuteras sällan med samlat grepp.

Mot denna bakgrund har Svensk Dagligvaruhandel inför riksdagsvalet 2026 genomfört en partienkät med frågor kopplade till branschens politiska förslag inom fyra områden: Kost & hälsa, Kris & beredskap, Konkurrenskraft, samt Klimat & miljö.

Enkäten har besvarats av samtliga riksdagspartier mellan den 23 april och 25 maj 2026. Frågorna utgår från Svensk Dagligvaruhandels prioriterade politiska områden inför valet och syftar till att tydliggöra partiernas positioner i frågor som påverkar både konsumenter, företag och Sveriges livsmedelsförsörjning.

Partierna har fått ta ställning till 24 politiska förslag genom att ange ett värde mellan 1 och 5, där 5 motsvarar att partiet aktivt vill driva frågan och 1 innebär att partiet motsätter sig förslaget:

5	Ja, vi kommer att driva frågan aktivt
4	Ja, vi stödjer förslaget
3	Neutral / behöver utredas / delvis
2	Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form
1	Nej, vi motsätter oss förslaget
X	Vet ej / Avstår från att svara

Denna rapport sammanställer partiernas svar, analyserar mönster och identifierar både tydliga skiljelinjer och områden där det finns bredare politiskt stöd. Syftet är att bidra till en mer samlad diskussion om de vägval som kommer påverka livsmedelskedjan, företagens villkor och konsumenternas vardag under nästa mandatperiod.

2. Sammanfattning

Fråga		V	MP	S	C	L	M	KD	SD
HÄLSA	1. Moderniserat regelverk för hälsopåståenden	4	X	3	3	3	4	4	3
	2. Utveckla och modernisera hälsomärkningar	3	5	4	4	3	3	4	2
	3. Incitament för hälsosam produktutveckling	3	5	3	3	3	2	3	2
	4. Information om stegvisa förbättringar i livsmedel	3	5	3	3	4	4	4	2
	5. Lagstadgad åldersgräns för energidryck	4	5	4	2	3	3	5	2
BEREDSKAP	1. Nytt beredskapsläge	1	3	3	3	3	3	3	4
	2. Kartläggning av försörjningsflöden	4	5	4	4	4	4	5	4
	3. Kostnadstäckning för företag inom civilt försvar	3	4	3	5	4	X	4	3
	4. Stärkt landsbygdsstöd till butiker	5	5	3	5	4	3	5	4
	5. Bättre informationsdelning med näringslivet	4	3	3	4	4	4	4	4
	6. Försörjningsanalyser och beredskapsavtal	3	4	4	5	4	5	5	4
	7. Prioritera livsmedelskedjan i elförsörjningen	4	5	2	4	3	5	5	4
KONKURRENSKRAFT	1. Minska företagens regelkostnader med 25%	X	3	3	5	4	5	5	5
	2. Permanent sänkt arbetsgivaravgift för unga	1	1	1	5	5	4	5	4
	3. Effektiviseringskommission för livsmedelskedjan	3	3	2	5	4	5	4	4
	4. Permanenta Implementeringsrådet	4	2	3	5	5	5	5	5
	5. Sänkta kostnader och mer likvärdig tillsyn	3	3	3	5	4	5	5	5
	6. Underlätta etablering av nya livsmedelsbutiker	3	3	5	4	4	5	4	4
KLIMAT OCH MILJÖ	1. Genomför PPWR utan överimplementering	2	2	3	4	4	5	5	5
	2. Anpassa EU- mål om livsmedelsavfall	2	2	2	2	5	4	5	3
	3. Förenklade regler vid donation av livsmedel	X	4	4	4	4	3	5	5
	4. Stärkta förutsättningar för fossilfri logistik	5	5	5	5	5	4	5	5
	5. Nationellt klimatanpassningsprogram för jordbruket	4	5	4	5	3	4	5	4
	6. Forskningsinsatser i hållbara livsmedelssystem	5	5	4	5	4	3	3	3

	Totalpoäng	Genomsnitt
 KD	107	4,46
 C	99	4,13
 L	93	3,88
 M*	92	4,00
 SD	90	3,75
 MP*	87	3,78
 S	78	3,25
 V*	73	3,32

*Partiet har avstått från att besvara en eller flera frågor. Det innebär att totalpoäng inte är fullt jämförbara mellan samtliga partier.

Sammanfattande analys

Partienkäten visar att det finns politiskt stöd för flera av Svensk Dagligvaruhandels frågor. Det finns ett brett stöd för satsningar på krisberedskap, fossilfri logistik och åtgärder som stärker livsmedelsförsörjningen i hela landet. Samtidigt framträder tydliga skillnader i synen på företagets villkor, regelförenkling och statens roll.

Kristdemokraterna (107 poäng) och **Centerpartiet** (99 poäng) är de partier som sammantaget ger starkast stöd till Svensk Dagligvaruhandels förslag, tätt följda av **Moderaterna** (92 poäng) och **Liberalerna** (93 poäng). **Vänsterpartiet** (73 poäng) och **Socialdemokraterna** (78 poäng) är minst positiva, mycket på grund av oenighet i frågor som rör konkurrenskraft, arbetsgivaravgifter, implementering av EU-regler och minskad regelbörda. **Sverigedemokraterna** (90 poäng) är främst oeniga med förslagen på hälsoområdet. **Miljöpartiet** (87 poäng) är minst samstämmig i frågorna som handlar om livsmedelskedjans konkurrenskraft, men är den som tydligast håller med om förslagen på hälsoområdet.

Flera frågor bryter traditionella blockmönster. Frågan om lagstadgad åldersgräns för energidryck skapar ovanliga allianser mellan partier som annars står långt ifrån varandra ideologiskt (tydligt stöd från **Vänsterpartiet**, **Kristdemokraterna**, **Miljöpartiet** och **Socialdemokraterna**). Även stödet för landsbygdsbutiker, livsmedelsdonationer, enklare etablering av butiker och åtgärder för stärkt livsmedelsberedskap samlar partier över blockgränserna.

I frågor som rör konkurrenskraft och regelbörda framträder de tydligaste ideologiska skillnaderna. **Moderaterna**, **Kristdemokraterna**, **Centerpartiet**, **Sverigedemokraterna** och **Liberalerna** är genomgående mer positiva till regelförenklingar, minskade kostnader och reformer för att stärka företagets konkurrenskraft, medan **Socialdemokraterna**, **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** generellt intar en mer försiktig hållning. Det gäller bland annat synen på arbetsgivaravgifter, tillsynskostnader och överimplementering av EU-regler.

Det finns bred samsyn om livsmedelskedjans strategiska betydelse för Sverige – både ur ett beredskaps-, klimat- och konsumentperspektiv. Skillnaderna handlar i många fall inte om målbilden, utan om vilka reformer som behövs för att stötta konsumenter och stärka branschens förmåga att bidra till tillväxt och jobb, den gröna omställningen och beredskap.

Frågor som sticker ut

- **Energidryck bryter blockmönstren.** Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Kristdemokraterna stödjer en lagstadgad åldersgräns för energidryck, medan Centerpartiet och Sverigedemokraterna vill behålla frivilliga lösningar.
- **Brett stöd för landsbygdsbutiker.** Nästan samtliga partier vill stärka stödet till butiker på landsbygden och lyfter deras betydelse för service, beredskap och lokal sammanhållning.
- **Brett stöd för stärkt livsmedelsberedskap.** Det finns ett brett stöd för stärkt livsmedelsförsörjning, ökad svensk produktion och bättre samverkan mellan stat och näringsliv vid kris och krig.
- **Olika syn på hur företagens kostnader ska minska.** Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna prioriterar oftare regelförenklingar och lägre kostnader, medan Miljöpartiet och Vänsterpartiet i större utsträckning betonar hållbarhetskrav och olika former av stöd.
- **Tydlig konflikt om arbetsgivaravgifter för unga.** Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna vill permanenta den sänkta arbetsgivaravgiften för unga, medan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet motsätter sig förslaget.
- **Ingen stänger dörren för fortsatta momsåtgärder efter 2027.** Sverigedemokraterna vill se permanent lägre eller differentierad livsmedelsmoms, medan flera andra partier öppnar för fortsatta åtgärder beroende på det ekonomiska läget.
- **Brett stöd för enklare etablering av butiker.** De flesta partier vill förenkla etableringen av nya livsmedelsbutiker för att stärka konkurrensen och förbättra tillgängligheten.
- **Skilda synsätt på överimplementering av EU-regler.** Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna vill begränsa svenska särkrav som ökar företagens kostnader, medan Miljöpartiet och Vänsterpartiet i större utsträckning betonar miljö- och hållbarhetskrav. Socialdemokraterna intar en mer pragmatisk hållning.
- **Stor samsyn om fossilfri logistik.** Nästan samtliga partier stödjer satsningar på fossilfri transport, laddinfrastruktur och omställning av livsmedelskedjans transporter.
- **Stor samsyn om livsmedelsdonationer.** Nästan samtliga partier stödjer förenklade regler för livsmedelsdonationer för att minska matsvinnet.

3. Hälsa

Splittring om åldersgräns för energidryck inom blocken

Frågan om lagstadgad åldersgräns för energidryck är en av de frågor där partiernas positioner tydligast bryter traditionella blockmönster.

Kristdemokraterna, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och **Vänsterpartiet** stödjer en lagstadgad åldersgräns, medan **Centerpartiet** och **Sverigedemokraterna** motsätter sig förslaget och i stället lutar sig mot branschens frivilliga överenskommelse. **Moderaterna** intar en mer försiktig hållning och vill i högre grad utreda frågan vidare, medan **Liberalerna** även hänvisar till föräldraansvaret.

Flera partier hänvisar i sina svar till barn och ungas ökade konsumtion av energidrycker och behovet av tydligare regler, medan andra lyfter fram vikten av proportionerliga åtgärder och fortsatt självreglering från branschen.

Prioriterade åtgärder för att förbättra folkhälsan genom livsmedel

I svaren återkommer flera partier till behovet av bättre förutsättningar för konsumenter att göra hälsosamma val i vardagen. Frågor om tydligare information, stärkt märkning och förebyggande folkhälsoarbete lyfts brett, liksom behovet av att minska konsumtionen av socker och salt.

Flera partier betonar också vikten av samarbete mellan offentlig sektor, livsmedelsbransch och civilsamhälle för att förbättra folkhälsan. Samtidigt finns skillnader i synen på vilka styrmedel som bör användas. **Miljöpartiet** och **Kristdemokraterna** öppnar tydligare för ekonomiska styrmedel och producentansvar, medan **Moderaterna** och **Sverigedemokraterna** i större utsträckning betonar information, utbildning och individens eget ansvar. **Socialdemokraterna** fokuserar främst på konsumentvägledning, märkning och insatser för att minska ojämlikhet i hälsa.

4. Beredskap

Beredskapspolitiken samlar bredast stöd

Livsmedelsberedskap är det område där den politiska samsynen är störst i enkäten. Det finns ett brett stöd för försörjningsanalyser, beredskapsavtal, stärkt samverkan mellan stat och näringsliv samt investeringar i trygg energiförsörjning och robusta försörjningsflöden.

Det säkerhetspolitiska läget, erfarenheterna från pandemi och energikris samt kriget i Ukraina präglar tydligt partiernas svar. **Moderaterna**, **Kristdemokraterna** och **Centerpartiet** vill särskilt driva frågor om försörjningsflöden och beredskapsavtal.

Skillnaderna handlar främst om vilka delar som prioriteras. **Centerpartiet** och **Liberalerna** lyfter särskilt näringslivets roll i totalförsvaret, medan **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** oftare betonar självförsörjning och fossiloberoende.

Blocköverskridande samsyn om landsbygdsbutiker

Frågan om stöd till landsbygdsbutiker samlar stöd över blockgränserna. **Vänsterpartiet**, **Miljöpartiet**, **Centerpartiet** och **Kristdemokraterna** vill aktivt stärka stödet, medan **Liberalerna** och **Sverigedemokraterna** också uttrycker tydligt stöd. **Socialdemokraterna** intar en mer avvaktande men positiv hållning och **Moderaterna** svarar neutralt.

Partierna beskriver genomgående dagligvarubutiken som viktig för service, tillgänglighet och beredskap i hela landet. **Kristdemokraterna** lyfter särskilt butikernas roll som lokala mötesplatser och servicecenter, medan **Centerpartiet** betonar betydelsen av kommersiell service för levande landsbygder.

Prioriterade åtgärder för stärkt svensk livsmedelsförsörjning

Partiernas svar präglas av ett brett stöd för stärkt svensk livsmedelsproduktion, energisäkerhet och bättre logistik. Beredskapslager, försörjningsflöden och långsiktiga villkor för jordbruk och livsmedelsföretag återkommer i flera svar som viktiga delar av försörjningsberedskapen.

Moderaterna, **Centerpartiet** och **Liberalerna** lyfter oftare konkurrenskraft, samverkan med näringslivet och långsiktiga spelregler för företag, medan **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** i större utsträckning betonar självförsörjning, fossiloberoende och hållbara lösningar.

Socialdemokraterna fokuserar särskilt på beredskapslager och försörjningssäkerhet, medan **Kristdemokraterna** och **Sverigedemokraterna** kopplar stärkt beredskap till ökad svensk livsmedelsproduktion och förbättrade villkor för jordbruket.

5. Konkurrenskraft

Tydlig höger-vänster-konflikt om företagskostnader och arbetsgivaravgift

De tydligaste politiska skillnaderna i enkäten rör företagens kostnader och villkor. **Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet** och **Sverigedemokraterna** är genomgående positiva till en effektiviseringskommission för livsmedelskedjan, minskad överimplementering av EU-regler, lägre tillsynskostnader och sänkta arbetsgivaravgifter för unga.

Miljöpartiet och **Vänsterpartiet** är generellt mer försiktiga till ekonomiska lättnader för företag och betonar oftare hållbarhetskrav och regleringar. **Socialdemokraterna** placerar sig i flera frågor mellan blocken och svarar ofta att förslagen behöver analyseras vidare.

Den tydligaste konfliktlinjen gäller arbetsgivaravgiften för unga. **Centerpartiet, Liberalerna** och **Kristdemokraterna** vill aktivt göra sänkningen permanent, medan **Vänsterpartiet, Socialdemokraterna** och **Miljöpartiet** motsätter sig förslaget.

Ideologiska skillnader i synen på överimplementering

Frågan om överimplementering av EU-regler är en av enkätens tydligaste ideologiska skiljelinjer. **Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet** och **Sverigedemokraterna** uttrycker starkt stöd för att Sverige ska tillämpa EU-regler strikt och undvika nationella särkrav som riskerar att öka företagens kostnader och försämra konkurrenskraften.

Flera partier beskriver överimplementering som ett konkret problem för svensk livsmedelsproduktion och handel. **Centerpartiet** och **Kristdemokraterna** vill dessutom se ett stärkt arbete med regelförenkling och minskade administrativa kostnader.

Socialdemokraterna intar en mer pragmatisk hållning. Partiet skriver att frågan "måste bedömas från fall till fall", vilket illustrerar en syn där nationella tilläggskrav ibland kan vara motiverade utifrån exempelvis miljö- eller konsumentskydd. **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** är generellt mer positiva till nationella regleringar och betonar vikten av att Sverige ska kunna gå före inom miljö- och hållbarhetsområdet.

Viss samsyn kring etablering av nya livsmedelsbutiker

De flesta partier stödjer förenklingar för att underlätta etablering av nya livsmedelsbutiker, men synen skiljer sig åt kring vilka hinder som är viktigast och hur långt staten bör gå i att förändra regelverket.

Moderaterna och **Socialdemokraterna** är tydligast i sitt stöd för förändringar och lyfter behovet av ökad konkurrens och enklare etableringsprocesser. **Socialdemokraterna** öppnar uttryckligen för förändringar i plan- och bygglagen (PBL) för att göra det enklare att öppna nya matbutiker, särskilt lågprisalternativ.

Liberalerna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och **Sverigedemokraterna** stödjer också förenklingar, men betonar i större utsträckning kortare processer, regel-förenkling och bättre förutsättningar för företagande och konkurrens. **Miljöpartiet** och **Vänsterpartiet** intar en mer avvaktande hållning. **Miljöpartiet** menar att problemen bakom bristande konkurrens är bredare än kommunernas tillämpning av PBL och vill se ytterligare analys av etableringshindren.

Delade besked om livsmedelsmomsen efter 2027

Partiernas svar visar att det finns olika syn på hur matpriser och hushållens köpkraft bäst ska stärkas efter att den tillfälliga sänkningen av livsmedelsmomsen löper ut vid årsskiftet 2027. **Sverigedemokraterna** är tydligast kring momsens och vill se en permanent sänkt eller differentierad livsmedelsmoms för att hålla nere matpriserna och stärka hushållens ekonomi.

Moderaterna och **Kristdemokraterna** öppnar uttryckligen för en förlängning av den tillfälliga momssänkningen och fortsatta stödåtgärder för hushållen om det ekonomiska läget kräver det. **Vänsterpartiet** kan också tänka sig en förlängning om den sänkta momsens bidrar till lägre matpriser. **Liberalerna** utesluter inte fortsatta åtgärder och betonar generellt lägre skatter för hushållen.

Centerpartiet menar att en fortsatt momssänkning kan utvärderas men fokuserar på konkurrens, sänkta kostnader och stöd till svenska lantbrukare som vägar till lägre matpriser. **Socialdemokraterna** och **Miljöpartiet** intar en mer försiktig hållning och betonar att framtida reformer behöver avgöras utifrån det ekonomiska läget och vilka åtgärder som är mest effektiva för hushållen.

6. Klimat och miljö

Skilda synsätt på EU:s förpackningsregler (PPWR)

Frågan om överimplementering av EU:s förpackningsförordning (PPWR) synliggör skillnader mellan partiernas syn på konkurrenskraft och miljökrav. **Moderaterna**, **Kristdemokraterna** och **Sverigedemokraterna** vill tydligt undvika svensk överimplementering och betonar risken för försämrade konkurrenskraft. **Centerpartiet** och **Liberalerna** ligger nära denna linje.

Miljöpartiet vill tvärtom att Sverige ska gå längre för att minska avfall och stärka återanvändning och återvinning. **Socialdemokraterna** intar en mer pragmatisk hållning och betonar både höga ambitioner och hänsyn till svenska förutsättningar.

Oenighet om EU:s matsvinns mål, enighet om livsmedelsdonationer

Frågan om EU:s mål för livsmedelsavfall visar olika syn på hur matsvinn ska regleras. **Liberalerna**, **Moderaterna** och **Kristdemokraterna** vill tydligare skilja mellan ätbart matsvinn och oätbart livsmedelsavfall. **Miljöpartiet** och **Centerpartiet** hänvisar till FN:s mål om att halvera matsvinnet till 2030, medan **Socialdemokraterna** betonar att nya krav måste vara proportionerliga och möjliga att genomföra för mindre företag.

Samtidigt finns ett brett stöd för förenklade regler kring livsmedelsdonationer för att minska matsvinnet och underlätta att mer mat kan tas tillvara.

Brett stöd för fossilfri logistik och klimatanpassning

Frågan om fossilfri logistik är en av enkätens mest samstämmiga frågor och samtliga partier svarar 4 eller 5. Det finns ett brett stöd för elektrifiering, laddinfrastruktur och långsiktiga villkor för fossilfria drivmedel.

Även klimatanpassning av jordbruket samlar brett stöd. Flera partier lyfter investeringar i vattenförsörjning, bevattning och dränering för att stärka livsmedelsproduktionens långsiktiga motståndskraft.

Den gröna omställningen ska kombineras med stärkt livsmedelsproduktion

I partiernas öppna svar återkommer behovet av att kombinera klimatomställning med stärkt svensk livsmedelsproduktion och konkurrenskraft. Elektrifiering, biodrivmedel, innovation och investeringar i ny teknik lyfts av flera partier som viktiga för att minska fossilberoendet utan att försämma produktion eller lönsamhet.

Miljöpartiet och **Vänsterpartiet** betonar oftare styrmedel, stöd och skärpta klimatkrav, medan **Moderaterna**, **Kristdemokraterna** och **Sverigedemokraterna** lyfter konkurrenskraft, regelförenkling och lönsamhet som avgörande för omställningen. **Socialdemokraterna** fokuserar på att kombinera minskade utsläpp med stärkt beredskap och lönsamhet, medan **Centerpartiet** och **Liberalerna** betonar elektrifiering, innovation och långsiktiga spelregler för näringslivet.

7. Svensk Dagligvaruhandels avslutande kommentar

Partienkäten visar att frågor om hälsa, livsmedelsberedskap, konkurrenskraft och framtidens livsmedelsförsörjning kommer få stor politisk betydelse inför valet 2026.

Det finns ett brett stöd för stärkt livsmedelsberedskap, fossilfri logistik och investeringar i svensk livsmedelsproduktion. Samtidigt kvarstår tydliga politiska skillnader kring företagets villkor, regelförenkling, skatter och synen på hur långt Sverige ska gå i förhållande till EU:s regelverk.

Resultaten visar också att flera frågor som direkt påverkar konsumenternas vardag väntas få ökad politisk betydelse under nästa mandatperiod. Det gäller inte minst matpriser, livsmedelsförsörjning, energikostnader, företagets kostnader och balansen mellan klimatkrav och konkurrenskraft.

Enkäten visar samtidigt att livsmedelspolitiken inte är ett smalt sektorsområde. Frågor om mat, handel och försörjning kopplas nu tydligare samman med totalförsvar, folkhälsa, klimatpolitik och hushållens ekonomi.

För Svensk Dagligvaruhandel blir det avgörande att framtida reformer stärker både hushållens köpkraft och livsmedelskedjans långsiktiga konkurrenskraft. En lönsam livsmedelskedja är samtidigt en förutsättning för att företag ska kunna investera i beredskap, klimatomställning och stärkt svensk livsmedelsproduktion.

Nästa mandatperiod kommer i hög grad handla om hur Sverige ska kombinera ökad beredskap och klimatomställning med ett konkurrenskraftigt näringsliv och prisvärd mat för konsumenterna.

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemmar är Axfood, Coop Sverige, ICA Sverige, Lidl Sverige och Livsmedelshandlarna.

Läs mer på svenskdagligvaruhandel.se

